

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO
NR. I-533 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS
ĮSTATYMO I-733 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabų ir pasiūlymų įvertinimą
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė, 2024-04-01, Nr. NV-714	<p>1. Atkreipiame dėmesį, kad Vyriausybė, teikdama pasiūlymus Lietuvos Respublikos Seimo VIII (pavasario) sesijos darbų programai, nurodė, kad Projektais siūlomi esminiai pakeitimai apims kultūros politikos principus, pagrindinių kultūros politiką formuojančių ir įgyvendinančių <i>institucijų kompetenciją, kultūros įstaigų sistemą, santykį</i> tarp valstybės ir savivaldybių institucijų įgyvendinant kultūros politiką, tačiau kai kurie pakeitimai atskleisti tik fragmentiškai, todėl siūlome patikslinti ir papildyti Projektą Nr.1.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Patikslintas aiškinamasis raštas, pagrindžiant siūlomas projekto nuostatas. Detalizuoti institucijų kompetenciją, kultūros įstaigų sistemą, bendradarbiavimo būdus šiame įstatyme nėra tikslinga, kadangi tai yra reglamentuota kituose teisės aktuose (Vyriausybės įstatyme, Vietos savivaldos įstatyme, įstaigų nuostatuose ir kt.).</p>
	<p>2. Atkreipiame dėmesį, kad Projekte Nr. 1 dėstomos nuostatos, fragmentiškai vis paminint tarptautinį (3 straipsnis) elementą, tarptautiškumą (4 straipsnis) ir kt., stokoja aiškumo ir sistemiškumo, todėl siūlome patikslinti Projektą Nr. 1, papildant atskira struktūriniu dalimi (skyriumi ar straipsniu, priklausomai nuo apimties) dėl <i>tarptautinio bendradarbiavimo ar tarptautiškumo</i> kultūros srityje.</p>	<p>Neatsižvelgta. Dirbtinis nuostatų, susijusių su tarptautiniu bendradarbiavimu ar tarptautiškumu, perkėlimas į atskirą straipsnį ar skyrių pažeistų įstatymo vidinę loginę struktūrą, kadangi tokiu atveju dalis kultūros politikos tikslų, uždavinių ir principų turėtų būti reglamentuojami atskirai nuo likusių.</p>
	<p>3. Pažymime, kad Vietos savivaldos įstatymas jau yra siūlomas keisti Vyriausybei pateiktame Finansų ministerijos parengtame Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 67 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte (TAIS Nr. 23-16749(3)), todėl, siekiant teisėkūros ekonomiškumo principo, siūlytume įvertinti galimybes teisinį reguliavimą suderinti ir (ar) projektus sujungti.</p>	<p>Neatsižvelgta. Įvertinta galimybė Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo I-533 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – VSĮ projektas) sujungti su Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Vyriausybei pateiktu Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 67 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu. Atsižvelgiant į tai, kad abiejuose projektuose numatomas teisinis reguliavimas nėra tarpusavyje susijęs, o projektų įsigaliojimo terminai skirtingi (minėtas Finansų ministerijos įstatymo projektas pagal jame numatytą datą turi įsigalioti 2024 m. gegužės 1 d.), - manytina, kad jų sujungimas į vieną nėra tikslingas.</p>

	<p>4. Atkreipiame dėmesį, kad Projektu Nr.3 siūlant pripažinti netekusia galios Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 2 straipsnio 13 dalyje nurodytą sąvoką „kultūros paveldas“, minėtame įstatyme lieka galioti kitos susijusios sąvokos, pavyzdžiui, „<i>kultūros paveldo objektai</i>“. Atsižvelgiant į tai, kad minimas įstatymas reguliuoja vienos iš paveldo rūšių – <i>nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos</i> – teisinius santykius, siūlome papildomai įvertinti galimybę Projekte Nr.3 patikslinti ne tik sąvoką „<i>kultūros paveldo objektai</i>“ (tikslintina – „<i>nekilnojamojo kultūros paveldo objektai</i>“), bet ir peržiūrėti visą įstatymą šiuo aspektu.</p>	<p>Neatsižvelgta. Įvertinus pateiktą siūlymą manytina, kad peržiūrėti visą Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą tikslinant jame įtvirtintas sąvokas nėra tikslinga ir racionalu, kadangi šiuo metu yra parengta nauja minėto įstatymo redakcija (TAIS Nr. 23-14396(2)), kuri bus teikiama Vyriausybei.</p>
<p>Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2024-03-18, Nr. SR-1004</p>	<p>5. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto ir Kultūros komiteto 2023 m. birželio 8 d. sudarytos darbo grupės 2023 m. gruodžio 18 d. sprendimą, kad kultūrinė kompetencija yra viena iš pagrindinių kompetencijų, kurios yra ugdomos pagal naujas bendrąsias programas, tačiau iki šiol teisės aktuose nėra apibrėžta <i>kultūrinio ugdymo</i> sąvoka, nėra nustatytos kultūrinio ugdymo kryptys ir prioritetai, būtina Lietuvos Respublikos kultūros pagrindų įstatyme įtvirtinti <i>kultūrinio ugdymo</i> sąvoką.</p>	<p>Neatsižvelgta. KPPĮ projekte numatant <i>kultūrinio ugdymo</i> sąvoką turėtų būti kuriamas ir kultūrinio ugdymo teisinis reguliavimas, todėl į šią pastabą būtų galima atsižvelgti tik tuo atveju, jeigu būtų pateiktos konkrečios nuostatos, atitinkančios KPPĮ projekto tikslą ir reguliuojamus teisinius santykius.</p>
<p>Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, 2024-03-15, Nr. (7.2.16E)3-1468</p>	<p>6. KPPĮ projekto 4 straipsnyje teigiama, kad Kultūros politika formuojama ir įgyvendinama remiantis tam tikrais principais, tarp kurių: „4) kultūros tarptautiškumo. Kultūros politikos sprendimai priimami siekiant nuolatinio Lietuvos kultūros santykio su kitų valstybių ir (ar) socialinių grupių kultūromis, užtikrinančio kultūros įvairovę, kūrybišką atsinaujinimą bei stiprinančio tarptautinį Lietuvos kultūros konkurencingumą.“ Manytume, kad kultūros tarptautiškumo misija taip pat apima kultūrų tarpusavio supratimo didinimą ir susikalbėjimo lengvinimą kaip veiksnius, prisidedančius prie saugios aplinkos kūrimo. Siūlome 4 straipsnyje arba 2 straipsnyje šalia pagrindinių įstatymo sąvokų apibrėžti ir kultūros tarptautiškumo sąvoką: „Kultūros tarptautiškumas – jos dialogas su kitomis kultūromis, užtikrinantis vidinę kultūros įvairovę, kūrybišką jos atsinaujinimą ir stiprinantis jos tarptautinį konkurencingumą“.</p>	<p>Neatsižvelgta. Kultūros tarptautiškumas įtvirtintas ne kaip sąvoka, o kaip principas – jo turinys yra apibrėžtas KPPĮ projekto 4 straipsnio 5 dalyje iš esmės analogiškai pateiktam siūlymui.</p>
<p>Etninės kultūros globos taryba, 2024-03-12, Nr. S-124, S-125</p>	<p>7. KPPĮ 5 straipsnyje detaliau įvardijant kultūros sąsajas su kitomis sritimis pateikiama daug teisingų išvalgų, tačiau kai kurioms reikėtų patikslinimų. <...> <i>Ekonomikos ir inovacijų srityje</i> – su galimybėmis teikti visuomenei aukštos kokybės kultūros paslaugas nepagrįstai siejamas tik kultūros paveldo skaitmeninimas, kai daug svarbesnis yra šio paveldo įveiklinimas. <...> <i>Socialinės apsaugos srityje</i> – kelia abejonių teiginys „<i>Valstybė užtikrina meno kūrėjų,</i></p>	<p>Neatsižvelgta. KPPĮ projekto 4 straipsnio 2 dalyje ir 5 straipsnyje horizontalumo principu grindžiama kultūros ir kitų politikos sričių sąveika. KPPĮ projekto 5 straipsnyje reglamentuojami skirtingų politikos valdymo sričių tarpusavio ryšiai, kurie ir sukuria prielaidas skirtingų viešojo valdymo sričių ir už kultūros politikos įgyvendinimą atsakingų institucijų bendraveikai.</p>

	<p><i>profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybinių darbuotojų papildomas socialines garantijas, sudarančias sąlygas vykdyti kūrybinę veiklą</i>“, kadangi ši nuostata yra diskriminacinė kitų kultūros sričių atžvilgiu.</p>	<p>Manytina, kad netikslinga tikslinti KPPĮ projekto 5 straipsnyje numatomas siūlomas politikos sritis pagal pateiktus siūlymus, kadangi kultūros paveldo įveiklinimas yra siejamas su aplinkos sritimi (5 straipsnio 1 punktą), o sąsajų su socialinės apsaugos sritimi turinys yra grindžiamas su galiojančiu teisiniu reguliavimu, be to, yra suderintas su ministerijomis, atsakingomis už atitinkamas politikos sritis, kurios teisės aktais yra joms pavestos. Neturint tikslo keisti galiojančio teisinio reguliavimo, sąsajų turinį formuluoti kitaip būtų nepagrįsta.</p>
	<p>8. Siūlome kartu su KPP įstatymo projektu teikti Vietos savivaldos įstatymo pakeitimus, siekiant savivaldybių funkciją dėl kultūros politikos įgyvendinimo priskirti valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms.</p> <p>Siūlome papildant Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnį į savivaldybių valstybės deleguotų funkcijų sąrašą įtraukti <i>nacionalinės kultūros sklaidą ir plėtrą, etninės kultūros, tradicinių amatų, etnografinių regionų ir vietos tradicijų globą, kultūros paveldo (materialaus ir nematerialaus) išsaugojimą, kultūros sklaidos ir edukacijos stiprinimą</i>:</p> <p>„2 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas Papildyti 6 straipsnį nauju punktu ir jį išdėstyti taip: „x) nacionalinės kultūros sklaida ir plėtra, etninės kultūros, tradicinių amatų, etnografinių regionų ir vietos tradicijų globa, kultūros paveldo (materialaus ir nematerialaus) išsaugojimas, kultūros sklaidos ir edukacijos stiprinimas;““</p>	<p>Neatsižvelgta. Kultūra yra savarankiškoji savivaldybių funkcija, todėl būtent joms kyla pareiga užtikrinti kultūros politikos įgyvendinimą savivaldybėse. Tuo pagrindu su KPPĮ projektu teikiamas VSĮ projektas, kuriuo ši funkcija tikslinama, atitinkamai KPPĮ projekto 7 straipsnyje apibrėžiant tam tikrus įsipareigojimus vykdant minėtą funkciją. Pažymėtina, kad siūlymai nėra vertinti atliekant KPPĮ poveikio vertinimą, nenustatytas poreikis ir tikslingumas, siektini rezultatai, galimos priemonės, poveikis tikslinėms grupėms, reguliuojamai sričiai, regionų plėtrai, valstybės institucinei sandarai bei finansams. Be to, Lietuvos savivaldybių asociacija derinant KPPĮ projektą darbine tvarka nepritarė tokiame keitimui.</p>
	<p>9. Visame KPPĮ tekste trūksta dėmesio kultūros finansavimui, konkrečių valstybės ir savivaldybių įsipareigojimų remti kultūrą įvardijimo.</p> <p>KPPĮ 10 straipsnyje aptariamos nuostatos dėl nevyriausybinių organizacijų indėlio siekiant kultūros politikos tikslo, tačiau neįvardijama valstybės pareiga tuo tikslu skirti organizacijoms paramą (paminėta tik būtinybė valstybės ir savivaldybių įstaigoms bendradarbiauti su NVO sudarant joms sąlygas teikti kultūros paslaugas ir (ar) įgyvendinti bendrus projektus ar veiklas). Tuo tarpu kultūrinėms organizacijoms, ypač etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srities, susikūrusioms iš patriotiškų paskatų, reikalinga ne vien projektinė, bet ir tęstinė valstybės parama, kad jos galėtų plėtoti savo veiklas įgyvendindamos kultūros politiką.</p>	<p>Neatsižvelgta. Tiek aiškinamajame rašte, tiek PV pažymoje (žr. plačiau) aiškiai ir nedviprasmiškai nurodoma, kad KPPĮ projektu nesiekama pakeisti šiuo metu esančio galiojančio teisinio reglamentavimo iš esmės ar kultūros srities finansavimo sistemos, tačiau tik pašalinti galiojančio reguliavimo spragas, nustatyti bendrą ir kryptingą kultūros raidos ir plėtros teisinių santykių įtvirtinimą. Finansavimo modelio keitimas ir įtvirtinimas nebuvo svarstomas atliekant KPPĮ projekto poveikio vertinimą.</p>

	<p>10. KPPĮ projekte ne kartą paminėtas terminas <i>kultūros sritys</i> (4 straipsnio 8 ir 10 punktuose, 5 straipsnio 3 punkte, 9 straipsnyje, 12 straipsnio 4 dalyje), tačiau trūksta sąvokos <i>kultūros sritys</i> išaiškinimo.</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta. Kai kurios nuostatos patikslintos atsisakant formuluotės <i>kultūros sritys</i>. Be to, kultūros sričių įvardijimas KPPĮ projekte būtų perteklinis ir ribojantis naujų kultūros sričių pripažinimą keičiantis kūrybiniais, socialiniams, ekonominiais ir kitiems veiksniams.</p>
Valstybinė kultūros paveldo komisija, 2024-03-13, Nr. V11-27	<p>11. Įstatymo projekto rengėjai, rengdami šį projektą atsižvelgė ne į visus uždavinius ir priemones, kurios numatytos Lietuvos Respublikos Seimo 2010-06-30 nutarimu Nr. XI-977 patvirtintose Lietuvos kultūros politikos kaitos gairėse ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019-06-26 nutarimu Nr. 665 patvirtintoje Lietuvos kultūros politikos strategijoje. Siūlytina atsižvelgti į šias nutarimų nuostatas ir jomis papildyti Įstatymo projektą: užtikrinti Lietuvos darnų vystymąsi, derinant paveldosaugos ir aplinkosaugos tikslus su urbanistine plėtra ir erdvinio planavimu; rūpintis Lietuvos kultūros paveldu užsienyje (iš šios priemonės kyla poreikis įstatymu nustatyti subjektą ir jį įgalinti rinkti, kaupti duomenis apie Lietuvos kultūros paveldą užsienyje bei rūpintis šiuo paveldu); sukurti veikiančią kultūros paveldo apsaugos finansinių ir nefinansinių paskatų sistemą, kuri skatintų nekilnojamojo kultūros paveldo savininkus tvarkyti kultūros vertybes taip, kad sutvarkyti nekilnojamojo paveldo objektai būtų aktyviai naudojami. Įstatymo projektas kultūros paveldo apsaugai nepadeda, o kaip tik suteikia dar daugiau neaiškumo ir neapibrėžtumo, kas neigiamai veikia patį paveldo apsaugos procesą. Jame neakcentuojamas kultūros paveldo ryšys su esama ar planuojama įgyvendinti kultūros politika. Įstatymo projekte įvardintas tikslas – „įtvirtinti kultūros politikos įgyvendinime dalyvaujančių subjektų sistemą numatant jų vaidmenį“ – nėra pilnai atskleistas ir neįvertinti visi kultūros politikos įgyvendinime dalyvaujantys subjektai, nėra sudarytos sąlygos ir neužtikrinta kultūros paveldo objektų ir teritorijų integracija į kultūros politikos sistemą.</p> <p>12. Atkreiptinas dėmesys, jog šiame Įstatymo projekte įvardinta, kad kultūros paveldo apsauga yra viešasis interesas, tačiau praktika parodė, kad teisės aktuose reglamentuotas viešojo intereso gynimo mechanizmas nepasiteisino. Todėl manome, kad šiame Įstatymo projekte vertėtų įvardinti ne tik šiuo metu viešąjį interesą galinčius ginti subjektus, bet ir papildomus subjektus, įvardijant jų įgaliojimus ir užtikrinant finansavimą šių įgaliojimų vykdymui.</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta. Į KPPĮ projektą nėra tikslinga perkelti kitų teisės aktų nuostatas, be to, teisinius santykius, susijusius su nekilnojamoju kultūros paveldu, reglamentuoja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, kurio pakeitimo įstatymo projektą (TAIS Nr. 23-14396(2)) šiuo metu taip pat yra parengusi Kultūros ministerija.</p> <p>Kultūros paveldas, kas įtvirtinama ir kultūros sąvokoje (KPPĮ projekto 2 str. 1 d.), yra sudėtinė kultūros dalis, todėl kiekvienu atveju minėti, kad atitinkami teisiniai santykiai yra taikytini ir kultūros paveldui nėra tikslinga. Sąsajos su urbanistine plėtra, finansinėmis paskatomis nekilnojamojo kultūros paveldo savininkams yra apibrėžtos KPPĮ projekto 5 straipsnyje.</p> <p>Kitos pastabos yra formuluojamos abstrakčiai, iš teikiamų siūlymų nėra aišku ką ir kaip konkrečiai siūloma tikslinti.</p> <p>Neatsižvelgta. Siūlymo įgyvendinimas neregamentuotinas šiame įstatyme. Kultūros paveldo apsaugą užtikrina ir reglamentuoja specialieji įstatymai bei juos įgyvendinantys teisės aktai. Atkreiptinas dėmesys, kad be specialiuosiuose įstatymuose nustatytų subjektų (pavyzdžiui, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 5 straipsnio 10 dalies 25 punkte tokia teisė numatyta Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos) viešąjį interesą turi teisę ginti prokurorai (Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 19 straipsnis). Viešojo intereso gynimas yra konstitucinė nuostata.</p>

<p>13. Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalyje yra įvardinti kultūros politikos tikslą įgyvendinantys uždaviniai, tačiau tarp jų nėra vieno iš pagrindinių – integralumo – uždavinio. 4 straipsnyje kalbama apie kultūros politikos principus, kuriame pirmu punktu įvardintas horizontalumo principas (įtvirtinantis integralumą). Manome, kad uždaviniai ir principai turi derėti, todėl siūlome Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalyje įvardinti naują uždavinį: „5) užtikrinti kultūros politikos sąveiką ir dermę su kitomis valstybės politikos sritimis.“</p>	<p>Neatsižvelgta. Kultūros politikos sąveika su kitomis valstybės politikos sritimis neturėtų būti išskiriamas kaip savarankiškas uždavinys, kadangi tai yra būdas, kurio pagalba pasiekiami uždaviniai.</p>
<p>14. Įstatymo projekto 6 straipsnyje išvardintos institucijos, kurios formuoja ar įgyvendinimo kultūros politiką. Manome, kad Paveldo komisija taip pat turėtų būti čia įvardinta, kaip dalyvaujanti kultūros paveldo politikos formavime ir įgyvendinime.</p>	<p>Neatsižvelgta. Siūlymas laikytinas pertekliniu, kadangi Valstybinė kultūros paveldo komisija priskirtina kitoms valstybės institucijoms ir įstaigoms, kurios detalios nėra įvardijamos.</p>
<p>15. Siūlome papildyti Įstatymo projekto 7 straipsnio 1 dalies 3 punktą taip: „3) steigia ir išlaiko kultūros įstaigas, skatina tokių įstaigų steigimą ir kultūros paslaugų teikėjus ir (ar) gali Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka sudaryti sutartis dėl viešųjų kultūros paslaugų teikimo su kitais viešai pasirenkamais kultūros paslaugų teikėjais, ir (ar) gali Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka perduoti viešųjų kultūros paslaugų teikimą kitai savivaldybei ar regiono plėtros tarybai;“</p>	<p>Neatsižvelgta. Ši nuostata reglamentuoja savivaldybių institucijų veiklą kultūros srityje, ją suderinant su Vietos savivaldos įstatymu. Siūlymas nėra konkretus, nes iš jo nėra aišku, kokiomis formomis ir kas turėtų būti skatinama.</p>
<p>16. Įstatymo projekto 8 straipsnio 1 dalyje yra įvardinti kultūros dalyviai. Šiame sąraše nėra įvardinta viena iš kultūros dalyvių grupių – kultūros paslaugas gavę ir priimančys subjektai. Šie dalyviai yra ne tik kultūros paslaugų gavėjai, bet ir paklauskos kūrėjai. Siūlome šią kultūros dalyvių grupę įvardinti.</p>	<p>Neatsižvelgta. Įstatymas yra teisės aktas, nustatantis elgesio taisykles. Suformuluoti imperatyvius reikalavimus ar suteikti jau turimas dispozityvias teises kultūros paslaugas gaunantiems subjektams, nėra poreikio.</p>